

lore et proposito circa unum alterumve peccatum notabilius, aut peccatum gravius praeteritae vitae subjungat, de quo *sincerum* dolorem et propositum concipiat; aliter absolutionem recipere nequit. Cf. S. Alphons. l. c. *in praxi confessorii*.

²⁹⁵ Ad II. 1. Propositum ita firmum et efficax esse debet, ut, *manente hac voluntate*, omnes contrarias difficultates superet. At nequam inde sequitur, illud, nisi maneat immutabile, fuisse non verum neque pro sacramento reconciliationis sufficiens. — Imo saepe confessorius pro prudentia cavet, ne ipsas difficultates, quae fortasse postea re ipsa occurrent, aut obligationes, quas poenitens bona fide ignorat, ipsi declaret, ne difficultatibus concretis territus a bono proposito suo recedat. Nam per se sufficit, ut poenitens in confuso firmam voluntatem conceperit nullatenus amplius peccandi: haec autem firma voluntas, exorta gravi tentatione ex consideratione peculiaris difficultatis, facile succumbere et mutari potest. Quare tunc frequenter et firmiter renovare debet generalem illam voluntatem non peccandi: quo facto, si, exorta difficultate, orat, sperandum est, fore ut vincat difficultatem re ipsa sibi occurrentem. Firmioris autem animi est, difficultates ipsas fixis oculis intueri, idque ad spiritualis pugnae exercitationem utilissimum est, nisi agatur de illis rebus, quae gravius animum sollicitant; de his enim fugâ et ipsâ cogitationum cohibitione victoria est reportanda; minus etiam convenit omnibus, imaginarias difficultates mente volvere, quae timida ingenia perplexitatibus et tentationibus involvere possunt. Cf. quae postea dicturi sumus sect. III. cap. IV. art. III. n. 498 et quae dicta sunt tom. I. *de scrupulis*.

²⁹⁶ 2. Firmitati propositi videtur obstare ipsius poenitentis timor, quo se putet nihilominus relapsurum esse.

Qua in re id notandum est: 1) solos rigoristas esse, qui ad absolutionem sacramentalem requirant firmam poenitentis persuasionem, qua credat, se non esse relapsurum.

2) Qui vero adeo timet vel sibi persuadet, se relapsurum esse, ut de emendatione sua desperet, non est absolvendus, nisi antea de hac ipsa desperatione doluerit et firmiorem spem in divina gratia conceperit. Cf. Lacroix l. 6 p. 3 n. 1822, quem S. Alph. se sequi fatetur n. 451.

3) Qui autem non adeo timet, quamquam multum timet relapsurum propter tristem suam experientiam, non ideo pro indisposito habendus est: sed hîc et nunc firmam voluntatem non peccandi debet concipere, et animandus est, ut fiduciam suam in divinae gratiae auxilio collocet, qui omnem infirmitatem possit superare; quare si tandem sperat, et se in tentationibus oraturum esse promittit, potius absolvendus et ad frequentem confessionem inducendus est, quam ad aliud tempus remittendus.

Haec cum communi theologorum doctrina conveniunt. Quare si qui dicunt, dispositioni debitae non absolute obstare, si poenitens *credat*, se relapsurum esse, id non intelligunt de firma persuasionem et emendationis desperatione, sed potius de magno timore, quocum simul firma spes divini

auxilii et actualis voluntas firma consistere potest; ceterum illa vox „si credat“ moderatione indiget, ita ut debeat sumi potius pro timida aliqua opinione; quamquam etiam ab ipsa illa timida opinione poenitens conari debet mentem avertere. Lacr. ib.

A fortiori, dispositioni necessariae non obstat persuasio, quam confessorius habet, qua vid. judicat, vix fore ut contingat, ut poenitens revera ab omni relapsu sese immunem servet. Id enim aliquando ex iis, quae communiter contingunt, cum morali quadam certitudine judicare vel multum suspicari potest: nihilominus autem de poenitentis sufficienti dispositione actuali satis certo potest constare.

Ad III. 1. Vix non certum est, tunc requiri propositum explicitum ²⁹⁷ ad dolorem addendum, quando poenitens de peccatis mortalibus ex solo particulari motivo dolet: aliter enim *nullo modo universale* est, i. e. neque explicitum, quia explicitum non existere propositum ullum sumimus, neque implicitum, seu ut est in dolore contentum, quia dolor ipse ex particulari motivo conceptus non est plane et absolute universalis. Verum propositum aliquo modo universale esse omnino debere constat.

Pauci quidem scriptores extenuant necessitatem *universalis* propositi, putantes sufficere propositum particulare, i. e. de omnibus peccatis commissis, *si modo absit* omnis affectus ad alia peccata (ita Aversa, Hurtado, Platell.; Reuter p. IV. n. 290 id pro speculative probabili habet): attamen alii iique longe plurimi hanc opinionem plane rejiciunt, eam vocantes *aperte falsam*, contrariam vero sententiam, quae stat pro necessitate propositi absolute universalis, *exploratam* et *veram*: v. S. Alph. n. 451. II., Lugo disp. 14 n. 51 sq., Suarez, Lacroix l. c. n. 898, Laym., Stoz lib. 1 p. 2 n. 91.

2. Num vero praeter dolorem conceptum ex generali motivo, ²⁹⁸ quod cuilibet peccato mortali opponitur, explicitum propositum requiratur, non extra omnem quidem controversiam est, at illud ex necessitate sacramenti requiri, communissimâ sententiâ negatur.

Vid. quam plurimi id simpliciter negant, alii distinguendo dicunt, necessarium esse, propositum explicitum elici ab eo, qui de futura vita cogitet, si vero immemor sit, illud non requiri. At hi etiam potius adnumerandi sunt negantibus necessitatem. Simile quid Suarez loquens de contritione perfecta dicit, quando quaerit, utrum ad justificationem requiratur solus actus caritatis, an etiam doloris de peccato. Dicit enim, per se utrumque actum requiri, per accidens tamen solum actum caritatis sufficere. Sc. qui actum caritatis posuerit, sine dubio statim vi illius actus justificabitur; nihilominus qui sibi conscius est peccati, naturali quodam officio suam tendentiam erga Deum sic complere debet, ut formaliter et explicitum actum displicentiae et odii peccati eliciat: quod nisi faceret, se vera caritate carere probaret. Similiter qui de peccatis commissis super omnia dolet, non ex naturali aliquo motivo, sed ex motivo supernaturali et aeterno, naturali quadam necessitate fertur in propositum cavendi a peccatis in posterum, ita ut voluntaria propositi omissio dolorem ipsum merito suspectum reddat.

3. Quando ergo de dolore constat, propter defectum propositi expliciti post factum poenitentes communiter angari non debent. Attamen ante factum propterea etiam summopere insistendum est in eliciendo proposito, quia aliter fructus ex sacramento poenitentiae valde mancus et incompletus percipitur. Propterea enim frequens usus sacramenti poenitentiae aliquando necessarius est contra relapsum, quia voluntas indiget frequenti excitatione, ut firma evadat in odio peccati committendi; sed eo firmior fit, quo magis explicitè hanc voluntatem seu propositum concepit. Et revera causa relapsus in debili proposito maxima ex parte reponenda est. Cf. etiam Stoz l. c. n. 92.

299 4. Complementi causa hic quaeri solet, num sacramentum poenitentiae possit esse validum, sed informe.

In hac quaestione solvenda excludere debemus eum casum, in quo poenitens tantummodo existimatam attritionem habuit. Quamquam enim antiqui auctores non pauci etiam tum sacramentum validum esse, at informe dixerunt: tamen post Conc. Trid. pro certo esse debet, tum ne validum quidem esse.

Solus ille casus in discussionem venire potest, quando dolor bona fide non fuit universalis; quum vid. poenitens aliquod peccatum ex particulari motivo detestatur, immemor alius peccati, quod in dolore et retractatione nullatenus includit.

Alii igitur negant, tunc sacramentum validum, sed informe esse, at alii alio sensu. Quidam, ut Elbel *de poenit.* n. 82 et Vasquez *de poenit.* q. 92 a. 2, et validum et fructuosum esse putant: quidam, ut Holzmänn aliique, et informe et invalidum esse existimant: alii vero iique summae auctoritatis theologi probabiliter iudicant, sacramentum validum quidem esse, sed informe, ita passim theologi ex schola S. Thom. (ad suppl. q. 9 a. 2) et Tolet., Suarez (disp. 20 sect. 5 dicit: „quod sit talis confessio *valida*, videtur satis certa, utrum informis, non ita“), Lugo disp. 14 sect. 6 et 7, Lacroix, S. Alph. n. 444, Bonacina *de poenit.* disp. 5 q. 6 sect. 1 p. 5.

Ratio vid., cur dicatur confessio et absolutio valida, est, quod 1) adfuit omne id, quod ad validum sacramentum communiter requiritur, materia *per se* sufficiens et forma rite pronuntiata; 2) *hujus* sacramenti specialis ratio servata est, i. e. iudicium circa peccatum accusatum: — ergo iudicium illud valide exercitum esse dicendum est. Attamen ratio, cur dicatur, mansisse sacramentum informe, haec est, quia poenitens non habuit sufficientem dispositionem ad justificantem gratiam recipiendam: deerat enim retractatio peccati omissi, sed nullum peccatum grave sine aliqua retractatione remittitur. At si illud peccatum omissum non remittitur, gratia sanctificans, utpote quae *omnia* peccata gravia debeat, infusa esse nequit: quod nihil est aliud, nisi sacramentum mansisse informe. — Formatum autem seu cum gratiae sanctificantis effectu conjunctum fieri *videtur*; si postea attritio sufficiens etiam in peccatum omissum accedat vel extendatur: quodsi aliquod mortale peccatum interea commissum sit, aut contritio perfecta requiritur, aut nova confessio cum fructuosa absoluteione.

Maxime autem id commodi habetur ex opinione eorum omnino probabili, qui putant, etsi informem, validam tamen fuisse confessionem, ut illius peccati declarati confessio repetenda non sit: nam si invalida esset, ipsa confessio illius peccati certo esset repetenda. Cf. Suarez l. c. n. 14.

Caput II.

Confessio.

Praeter scriptores supra laudatos v. Lacroix l. 6 p. 2 n. 915—1228; Mazzotta tr. 6 disp. 1 q. 4; Reuter p. 4 n. 297—333.

De confessione acturis, quae est praecipua pars materiae poenitentiae ut sensibilis, missis aliis dotibus, vix aliud nobis restat, nisi ut de sola *integritate* agamus. Nam etsi multae dotes passim afferantur, illae aut secundariae tantum sunt nec essentiales, aut ad dolorem et integritatem quodammodo revocantur. De dolore autem in cap. I. actum est. Quae dixi quam vera sint, ex sola enumeratione variarum confessionis dotum patebit, quas habes collectas in versiculis parum quidem cultis, at memoriam juvantibus:

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, et discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, et lacrymabilis, accelerata,
Fortis, et accusans, et sit parere parata.

1. *Simplex*, i. e. ut omittantur superflua et quae ad confessionem nihil pertineant;
2. *humilis* in externo etiam habitu: quare nisi rationabilis causa pro contrario adsit, facienda est genibus flexis et capite discooperto;
3. *pura*, i. e. recta intentione instituenda;
4. *fidelis*, i. e. verax et sincera, ut neque peccatum grave commissum taceatur, neque non commissum accusetur; ut certa pro certis, dubia pro dubiis accusentur;
5. *frequens*, idque ex consilio, ut qui frequenter peccet, frequenter etiam confiteatur;
6. *nuda*, cf. 4, ne vid. verbis palliatis peccata eorumque gravitas tegatur;
7. *discreta*, ut pudor et fama proximi, quantum fieri possit, illaesa maneant;
8. *libens*, sc. ut sponte peccata confitearis, non quasi fortuita interrogatione confessarii adactus: cf. 4;
9. *verecunda*, i. e. cum rubore, non cum jactantia peccata narrari debent: cf. 2;
10. *integra*, saltem quoad mortalia peccata: cf. 4. 6. 7. 8;
11. *secreta*, ita ut publica nullo modo de praecepto sit;
12. *lacrymabilis*, sc. eo sensu, ut dolor cordis fiat sensibilis et ita redatur sacramenti materia: quod fit per quamlibet accusationem in ordine ad absolutionem factam;
13. *accelerata*, i. e. ne post peccatum commissum diu differatur: v. supra de obligatione contritionis;
14. *fortis*, ne respectus humanus sinceritatem vincat: cf. 10;
15. *accusans*, sc. ut poenitens peccata *accuset*, non ultra veritatem excuset;
16. *parere parata*, i. e. ut confessario poenitens obsecundet, in imponenda convenienti poenitentia et in aliis obligationibus explicandis pro officio agentis: de quibus *infra* dicitur.